

BARN OG UNGDOM SOM PÅRØRENDE

INGRID OMTVEDT

GJØVIK 19.MAI 2020

- Lovverket
- Barns behov og mestring
- Vanlige reaksjoner hos barn
- Små barn/skolebarn/ungdom
- Samtaler med barn
- Informasjonsmateriell

Pårørendeveileder

Veiledere

IS-2587

Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten

Hva er vanskelig for mindreårige barn som pårørende?

- Lovpålagt oppgave å ta vare på barn som pårørende
- Hvem er barna?
- 0-18 år
- Søsken

- Plikten til å bidra til at barna informeres må skje i overensstemmelse med taushetsplikten.
- Primært er det foreldre og andre omsorgsgivere som skal gi informasjon og følge opp barna.

BARNES BEHOV OG MESTRING

ØKT OMSORGSBEHOV

NEDSATT OMSORGSEVNE

- Hver familie er spesiell
- Foreldrene gjør så godt de kan
- Gjenta informasjonen

- Hva som er forventet resultat av sykdommen påvirker mestringen.
- Høyere angst- og depresjonsnivå.
- Ikke situasjonen i seg selv som er avgjørende , men hvordan familien tar tak i vanskelighetene.

- Barn er gode observatører
- Forklar for barnet hvorfor de voksne kan oppføre seg annerledes
- Vet mer enn det de voksne tror
- Tillitsbrudd
- Hjelp barna til å lage et svar til spørsmål

- La barna få vise kjærlighet og omsorg
- Legge til rette for at barna får ta farvel
- Oppfordre til å lage minner til barna
- Sykdomsfrie tider og soner

SMÅ BARN

- Erfarer og er deltakere uansett
- Reagerer ikke på krisens budskap, men på innholdet
- Tar ut følelsene gjennom kjente handlinger
- Har ikke alltid vokabular for å uttrykke seg

SMÅ BARN

- Godt utviklet gjenkjennelsesassosiasjoner
- Bearbeider gjennom lek.
- Uttrykker seg gjennom tegning
- Korte samtaler

Større barn 6-12 år

- Opptatt av det konkrete
- Hjelp til å se sammenhengen i sin historie
- Skyldfølelse
- Opptatt av dyr og kan få mye trøst av kjæledyrene sin

Ungdom

- Utfordrende å være ungdom og i sorgprosess
- Ungdom sørger annerledes enn voksne og barn
- Unge omsorgsgivere

**«NEI, DET KAN JEG IKKE FORTELLE TIL MAMMA-
HUN HAR MER ENN NOK Å BEKYMRE SEG FOR»**

**«DET VIRKER SOM DE ANDRE HAR GLEMT
PAPPA»**

Kommunikasjon med ungdom

- Bedre at vi sier noe enn å spørre for mye
- Generalisering
- Vær ydmyk
- Tåle å dele smerten

Vanlige reaksjoner

- Barn i alle aldre har behov for å vite noe om hva som er normalt når en i familien er alvorlig syk.
- Ikke bekymring i seg selv at de har en reaksjon
- Barn trenger å høre at de har en normal reaksjon på en unormal situasjon

Vanlige reaksjoner

- Tristhet
- Sinne/aggresjon
- Generell engstelse
- Uro
- Konsetrasjonsproblemer
- Søvnproblemer
- Skyldfølelse
- Fysiske plager
- Endring i adferd

Samtaler med barn

Vi trenger ikke si alt, men alt vi sier må være sant!

- Finn ut hvilke ord familien har brukt
- Begynn med noe som er ufarlig
- Fortell hva som gjøres for å hjelpe den syke
- Avslutt samtalen med noe positivt

Nettverket

- Mange rundt familien som kan være en støtte
- Ta imot den hjelp som tilbys
- Helsesykepleier/sosiallærer
- Treffpunkt – mulighet for å treffe andre i lignende situasjon

TREFFPUNKT

KREFTFORENINGEN

Informasjonsmateriell

- Barnebeste.no
- Kreftforeningen.no
- Snakketøyet.no
- Meg også – en app for barn som pårørende
- Hvemsermeg.no
- Parorendesenteret.no

- Sykepleier-skrin

KILDER

- Barn og ungdom som sørger. Kari E. Bugge og Eline Grelland . Fagbokforlaget 2009
- Når barn er pårørende. Anne Kristine Bergem. Gyldendal 2018
- Mor/far er syk. Barn som pårørende. Rundskriv Helsedirektoratet 15-5/2010
- Barns og ungdoms informasjonsbehov når mor eller far har kreft. Berit Hofset larsen og Monica Wammen Nortvedt. Artikkel i Sykepeleien Forskning nr 1 2011
- Manual: «Familiesamtaler ved kreftsykdom» - Kari Bugge
- Barn som pårørende. Resultater fra en multisenterstudie. Ahus 11/2015
- Barnsbeste.no
- Helsenorge.no/pårørende/barntrengeråpenhet

